

Kahramanmaraş Merkezli Depremler Sonrası Öğrencilerin Okula Uyum Sürecine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri*

Opinions of Primary School Teachers on the Adaptation Process of Students to the School after Kahramanmaraş Earthquakes

Murat Karakuzu, Başak Kasa Ayten

Yazar Bilgileri

Murat Karakuzu
Sınıf Öğretmeni, Millî Eğitim
Bakanlığı,
muratkarakuzu@gmail.com

Başak Kasa Ayten
Doç. Dr., İnönü Üniversitesi,
Temel Eğitim,
basak.kasa@inonu.edu.tr

ÖZ

Bu araştırma, Kahramanmaraş depremi sonrası öğrencilerin okula uyum sürecini incelemekte ve sınıf öğretmenlerin görüşlerine dayanarak çeşitli sorunları ve çözüm önerilerini ele almaktadır. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli kapsamındadır. Araştırmanın çalışma grubu Gaziantep ilinde yer alan ilkokullarda görev yapan 13 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından alan uzmanlarının görüşlerine dayalı olarak geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş, ses kayıtları sonrasında yazılı doküman haline getirilen veriler içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen görüşleri doğrultusunda sınıf öğretmenleri deprem sonrası öğrencilerde korku, motivasyon eksikliği, saldırganlık ve dikkat eksikliği gibi problemler görüldüğü belirtilmiştir. Öğretmenler, oyun temelli eğitim, sosyal etkinlikler ve psikososyal destek gibi yöntemlerle öğrencilerin uyum sürecini kolaylaştırmaya çalışmışlardır. Öğretmen görüşlerine göre bu süreçlerde velilere bilinçlendirme seminerleri düzenlenmesi, sürekli iletişim ve takip sağlanması öğrencilerin desteklenmesinde önemli rol oynamaktadır.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Okula uyum
Doğal afet
Deprem
İlkokul

Keywords

Adaptation to school
Natural disaster
Earthquake
Primary schools

Makale Geçmişi

Geliş: 22.10.2024
Kabul: 03.03.2025

ABSTRACT

The study examines the adaptation process of students to school after the Kahramanmaraş earthquake and addresses various problems and solution suggestions based on the views of teachers. The study is within the scope of case study model from qualitative research methods. The study group of the research consisted of 13 primary school teachers working in primary schools in Gaziantep province. The data were collected using a semi-structured interview form developed by the researchers based on the opinions of field experts. The interviews were conducted face-to-face, and the data, which were converted into written documents after audio recordings, were analyzed through content analysis. As a result of the research, in line with the teachers' opinions, it was stated that problems such as fear, lack of motivation, aggression and attention deficit were seen in students after the earthquake. Teachers tried to facilitate the adaptation process of students through methods such as play-based education, social activities and psychosocial support. According to the teachers' opinions, organizing awareness-raising seminars for parents and ensuring continuous communication and follow-up play an important role in supporting students during these processes.

* Bu çalışma ikinci yazar danışmanlığında, birinci yazar tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atıf

Karakuzu, M. & Kasa-Ayten, B. (2025). Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası öğrencilerin okula uyum sürecine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *TEBD*, 23(1), 835-859. <https://doi.org/10.37217/tebd.1571694>

Giriş

Doğal afet veya doğa kaynaklı afetler; toplumların olağan düzende varlıklarını sürdürebilmelerine engel olan ve insanların hayatlarını idame edebilmek için gerek duyduğu temel ihtiyaçlarına ulaşmalarını kısıtlayan olaylardır (Cyprian ve Okafor-Chidinma, 2018). İnsanlık tarihi boyunca meydana geldiği her bölgede çok büyük kayıplara neden olan afetler, insanların yaşamında fiziksel, kültürel ve sosyal olmak üzere birçok alanda hasara yol açan olaylardır. Bu sebepten dolayı insanların afetlerin üstesinden tek başlarına gelmeleri (Gündoğdu ve Özçep, 2003) ve afetlerin kesin şekilde önlenmesi mümkün değildir (Şahin, 2023).

Van Wassenhove (2006) afetleri doğal ve insan kaynaklı afetlerin yanı sıra ani ve yavaş başlayan afetler olarak da sınıflandırmıştır. Ani başlayan doğal afetler arasında depremler, kasırgalar ve benzerleri yer alır. Depremler bu doğal afetler arasında en sık karşılaşılan doğal afetlerden başında gelir ve toplum üzerinde hem maddi hem de manevi geniş yıkımlara yol açabilir. Depremler, Dünya'nın kendisinden kaynaklanan en zarar verici olaylar arasındadır. Dünya çapında kentleşme ilerledikçe depremler, özellikle fay hatlarına yakın olan bölgelerdeki kentsel alanlarda can ve mal güvenliği açısından ciddi tehdit oluşturmaktadır (Satriano vd., 2011).

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen, Türkiye tarihinin en büyük deprem felaketlerinden biri olarak kaydedilen ve on ili büyük ölçüde etkileyen Kahramanmaraş merkezli depremler, sismik tehlikesi yüksek olan aktif fay hatları üzerinde meydana gelmiştir. 6 Şubat 2023'ün erken saatlerinde, Türkiye'nin güneydoğusundaki Kahramanmaraş bölgesinde 7,7 büyüklüğünde bir deprem meydana gelmiştir. Yaklaşık dokuz saat sonra ise bu depremi 7,6 büyüklüğünde ikinci bir deprem takip etmiştir. Nispeten sığ bir derinlikte (yaklaşık 10 km) gerçekleşen bu depremler, Türkiye ve Suriye'nin geniş bir bölgesinde şiddetli sarsıntılara yol açmıştır. Toplam ölü sayısının 57.000'i aştığı bu olay, 1939'da yaklaşık 33.000 kişinin hayatını kaybettiği 7,8 büyüklüğündeki Erzincan depremini de aşarak modern Türkiye tarihinin en ölümcül felaketi haline gelmiştir (Hussain vd., 2023). Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığına (AFAD, 2023) göre, depremler Kahramanmaraş, Adıyaman, Kilis, Osmaniye, Gaziantep, Malatya, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana ve Hatay gibi 14 milyon kişinin yaşadığı komşu illeri de etkilemiştir. Yetkililer bu depremi, uluslararası yardım çağrısı yapılan Türkiye Afet Müdahale Planı kapsamında 4. seviye deprem olarak ilan etmiştir (AFAD, 2023).

Depremler, ulaşım, sağlık, tarım ve özellikle eğitim gibi temel sektörleri olumsuz etkilemektedir (Mavrouli vd., 2023). Afetler, çocuklar üzerinde güçlü duygusal, fiziksel, davranışsal ve akademik açıdan sorunlar yaratabilir (Brummet, 2014; Değerliyurt, 2023; Houston, 2012). Bu sorunlar arasında travma sonrası stres bozukluğu, korku, kaygı, üzüntü, çaresizlik, panik, kaygı, şok, kafa karışıklığı ve boşluk hissi yer almaktadır (Houston, 2012). Akademik açıdan Díaz-Ramos (2022), bir felaket sonrasında çiftçi ailelerinden gelen erkek çocukların ortaokula kayıt oranlarında azalma

olduğunu tespit etmiştir. Brummet (2014) ise Avustralya'daki orman yangınlarına maruz kalan ilkökul öğrencilerinin matematik ve okuma testlerindeki akademik performanslarının etkilendiğini ortaya koymuştur. Bu ve benzeri sorunlar karşısında deprem sonrası eğitim, çocukların günlük yaşamlarına dönmelerine ve travma sonrası stresle baş etmelerine yardımcı olmada önemli bir rol oynayabilir (Johnston vd., 2011). Başka bir deyişle eğitim, öğrencilerin rutin günlük yaşamlarına dönmelerine ve duygusal normalleşmelerine büyük ölçüde destek olabilir. Ayrıca afete hazırlık konusunda çocuklar, aileler ve toplum arasında önemli bir bağlantı sağlayabilir (Dufty, 2009; Ronan vd., 2008). Deprem etkileriyle başa çıkmak ve eğitimi sürdürmek için hızlı ve etkili müdahalelerin yapılması önemlidir. Bu, yerel yönetimler, okul yönetimleri, öğretmenler ve toplumun bir araya gelerek koordineli bir şekilde hareket etmeleri ile olabilir. Afet sonrası eğitimin hızla yeniden başlamasının önemli nedenlerinden biri de çocukların toplumun en savunmasız bireyleri olmasıdır (Le Brocque vd., 2017). Çocukların psikolojik olumsuzluklardan korunabilmesi için eğitimin sürekliliği hayati bir önem taşımaktadır. Deprem sonrası ortaya çıkabilecek öğrenme eksikliklerini ve psikolojik zorlukları telafi edecek mekanizmalar, afet sonrası en kısa zamanda devreye sokulmalıdır. Bu bağlamda, Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından eğitimin devamlılığını sağlamak ve toplumsal hasarı azaltmak için tüm birimlerini ve üretim kapasitesini seferber etmiştir. MEB, bu süreçte uluslararası kuruluşların geliştirdiği afet sonrası eğitim yönetimi çerçevelerini rehber olarak kullanmıştır (Özer, 2023).

Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından MEB, depremzedelere destek sağlamak ve eğitim hizmetlerinin en kısa sürede yeniden başlaması için hızlıca harekete geçmiştir (Özer, 2023). Depremden etkilenen illerde 24 okul yıkılmış, 83 okul ağır hasar almış, ayrıca 960 öğretmen hayatını kaybetmiştir (MEB, 2023). MEB, depremde etkilenen 10 ili eğitim kurumlarının hasar durumu ve genel zararın boyutuna göre üç gruba ayırarak, okullarda eğitime başlama tarihlerinde farklılıklar belirlemiştir. Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman ve Malatya gibi depremde en çok etkilenen yerlerde eğitime başlama tarihi 27 Mart olarak belirlenirken, Adana, Osmaniye ve Gaziantep'te 13 Mart olarak belirlenmiştir. Diyarbakır, Şanlıurfa ve Kilis'te ise eğitim hemen başlatılmıştır. MEB, okullarda yüz yüze eğitimin bir an önce başlaması için okul düzeyinde tüm ihtiyaç tespitlerini ve durum değerlendirmelerini yapma sorumluluğunu üstlenmiştir (Özer, 2023; Özer ve Suna, 2019; Özer vd., 2022).

Depremde etkilenen öğrencilerin eğitimlerine devam etmelerini sağlamak amacıyla, MEB deprem bölgelerinde “eğitim, destek ve oyun” alanları oluşturmuştur. Bu kapsamda, yaklaşık 20.000 öğretmen ve 4.000 psikolojik danışman gönüllü olarak hizmet vermiştir. Bu çadırlar, öğrencilere psikososyal destek sağlayarak “okul rutinini” yeniden oluşturmaya çalışmıştır. Depremden sonraki üçüncü hafta itibarıyla 416 “psikososyal destek çadırı” kurulmuş ve bu çadırlarda MEB'e bağlı

psikologlar ve rehber öğretmenler görev yapmıştır. Ayrıca 1476 çadır ve konteynerde eğitim verilirken 350 yeni konteyner okulun kurulumu da planlanmıştır (Özer, 2023).

MEB, eğitimine farklı illerde devam etmek isteyen öğrencilerin geçişlerini kolaylaştırmak için gerekli düzenlemeleri yapmıştır. Bu kapsamda, depremzedelere okuldan okula geçiş kriterine tabi olmaksızın eğitimlerine diğer illerde devam etme hakkı tanınmıştır. Ayrıca, özel eğitim kurumlarında tam burslu öğrenci oranının artırılması kararı alınmıştır. Özel eğitim kurumlarında tam burslu eğitim alan öğrenci oranı %3'ten %10'a çıkarılmıştır (Özer, 2023). Deprem sonrası MEB politikaları, öğrencilerin güvenliği, eğitim kalitesi ve toplumun genel refahını öncelikli olarak ele almıştır.

Doğal afetler sonrasında çocuklar, okullarının tahrip olması ya da yerinden edilmeleri sebebiyle okul kaybı yaşayabilirler (Chuang vd., 2018; Nalkıran ve Karamustafaoğlu, 2020; Shidiqi vd., 2022). Okul kaybının öğrenciler üzerindeki en önemli etkilerinden biri, okula uyum sürecidir. Zira okul kaybı, öğrencilerin eğitim hayatındaki rutinlerini bozmakta ve onları yeni bir ortama alışma zorunluluğuyla karşı karşıya bırakmaktadır. Bu durum, özellikle küçük yaştaki çocuklar için son derece zorlu bir süreç olabilir. Engberg vd. (2012) yaptıkları bir araştırmada, 2010 Yushu depreminden etkilenen ergenlerin, olaydan beş yıl sonra okula uyum sağlama konusunda zorluk yaşadıklarını göstermiştir.

Okula uyum, çocukların okul algısı, okulu tercih etme veya okuldan kaçınma gibi tutumları, yalnızlık gibi duygusal deneyimleri, öğrenme sürecine katılım düzeyleri ve akademik başarılarıyla yakından ilişkili olması nedeniyle büyük önem taşımaktadır (Ladd, 1996). Sınıf öğretmenleri, öğrencileri yakından tanıyan ve onların okula uyum süreçlerinde yaşadıkları zorlukları en iyi gözlemleyebilen kişilerdir. Ancak, doğal afetlerin öğrencilerin okula uyum süreci üzerindeki etkisine dair sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ele alan teorik çalışmalar sınırlıdır. Özellikle, Türkiye'nin yaşadığı en büyük doğal afetlerden biri olan ve 6 Şubat 2023'te on ili büyük ölçüde etkileyen Kahramanmaraş merkezli depremlerinin okula uyum süreci üzerindeki etkisini sınıf öğretmenlerinin bakış açısından inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Özellikle küçük yaşlardaki bireylerin deprem gibi doğal afetler sonrası duygularını görüş yoluyla alabilmek oldukça zor olabilir. Bu bağlamda bu yaş grubu çocukların duygularını doğrudan alınamadığı bu gibi durumlarda onları yakından gözlemleyebilen ebeveynlerden, öğretmenlerden görüş almak bireylerin sürece ilişkin duygularını ve davranışlarını ortaya koyabilir. Bu araştırma ilköğrencilerinin deprem sonrası duygu durumlarını, eğitim ortamındaki davranışlarını ortaya koyması açısından alanyazına önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin görüşleri, öğrencilerin deprem sonrası karşılaştıkları zorlukları ve ihtiyaçları anlamada kritik bir rol oynamaktadır. Bu bilgiler, okul yönetimi ve diğer paydaşlara, öğrencilere daha iyi destek sağlama konusunda rehberlik edebilir. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin deprem sonrası öğrencilerin okula uyum süreci hakkındaki görüşleri, öğrenci

refahını artırmak, eğitim kalitesini iyileştirmek ve okul topluluğunu desteklemek için önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Bu görüşler, daha etkili destek programları ve stratejiler geliştirmek amacıyla kullanılabilir.

Eğitim faaliyetleri, bireylerin ihtiyaçlarını karşılayacak bilgi ve becerileri edinmelerine olanak tanıyan, toplumsal gelişime katkıda bulunan karmaşık süreçlerdir. Bu süreçler, toplumsal bilgi üretim faaliyetlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmakta ve çeşitli faktörlerden etkilenebilmektedir (Bakırcı vd., 2023). Kahramanmaraş merkezli depremler sonucunda, depremde etkilenen bölgelerdeki öğretmenler, öğrenciler, okul yöneticileri ve veliler okullardan uzak kalmıştır (Atay vd., 2023). Eğitim faaliyetlerinin yeniden başlamasıyla birlikte MEB, eğitim çadırları, psikososyal destek çadırları ve prefabrik okullar kurarak eğitime erişimi sağlamıştır (Özer, 2023). Ancak, bu önlemler, öğretmenlerin ve öğrencilerin okula uyum sürecini zorlaştıran benzersiz zorluklar yaratmıştır. Bu bağlamda çalışma, Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası öğrencilerin okula uyum sürecini, uyum programlarının varlığını ve/veya etkililiğini, bu süreçte karşılaşılan engelleri ve bu zorluklarla baş etmeye yönelik sınıf öğretmenlerinin düşüncelerini ve çözümlerini kapsamaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı, 6 Şubat 2023'te meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında, öğrencilerin okula uyum sürecine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Deprem sonrası eğitim öğretime başlandığında, öğrencilerin okula uyum sürecinde öğretmenlerin karşılaştıkları problemler nelerdir?
- Deprem sonrası öğrencilerin okula uyum süreçleri nasıl ilerlemektedir?
- Deprem sonrası, öğrencilerin uyum sürecini kolaylaştırmak amacıyla öğretmenlerin uyguladıkları etkinlikler nelerdir?
- Doğal afetler sonrasında, öğrencilerin okula uyum süreçlerinde sorun yaşanmaması için öğretmenlerin sundukları öneriler nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu çalışma, Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası öğrencilerin okula uyum sürecine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelendiği nitel bir araştırmadır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması modeli kullanılmıştır. Durum çalışması, derinlemesine incelemeyi amaçlayan, ortam ve olguları ayrıntılı ve geniş çaplı olarak araştıran bir modeldir (Karasar 2022). Durum çalışmalarında genelleme yapılmadan katılımcılara ait bakış açıları yansıtılır (Creswell, 2018). Durum çalışmalarının en temel özelliği derinlemesine bilgi toplamak olduğundan, etkenlerin araştırılan durumu nasıl etkilediği üzerinde durulur (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Deprem etkileri gibi

derin ve karmaşık bir konuda, öğretmenlerin deneyimlerini ve bakış açılarını anlamak için bu yaklaşım önemlidir. Durum çalışması, deprem sonrası öğrencilerin okula uyum süreçlerine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerini derinlemesine incelemek için uygun bir yöntem olduğundan bu çalışmada durum çalışması modeli tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcıları, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Bu örnekleme türü, araştırma sorusuna dayalı olarak önceden belirlenen kriterlere göre katılımcıların seçilmesine olanak tanır. Bu teknik ile bireyler belirli bir olguyu öğrenmek ve anlamak için bilinçli olarak seçilirler (Marshall, 1996). Katılımcılar, araştırma sorusuna göre aşağıdaki kriterler belirlenerek seçilmiştir.

- Depremi etkili olduğu bölgelerden birisinde sınıf öğretmeni olarak görev yapmak
- Görev yaptığı okulun deprem nedeniyle kullanılamaması

Bu kriterler, araştırmanın amacına uygun bir çalışma grubunun oluşturulmasını sağlamıştır. Katılımcıların depremden etkilenen bölgelerden birisinde görev yapıyor olması, depremi doğrudan deneyimlemiş olmalarını garantilemiştir. Ayrıca deprem nedeniyle görev yaptığı okulun kullanılamaması ise depremin mesleki yaşamlarını doğrudan etkilediğini göstermektedir. Bu çalışmada seçilen çalışma grubu, depremin öğrenciler üzerindeki etkisini sınıf öğretmenlerin bakış açısı ile incelemek için önemli bir fırsat sunmaktadır. Katılımcılar, depremi doğrudan deneyimlemiş ve bu deneyimin mesleki yaşamlarındaki etkilerini görmüşlerdir. Bu durum, araştırmanın bulgularının daha geçerli ve güvenilir olmasını sağlamıştır. Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubu, Gaziantep ili İslahiye ilçesindeki ilkokullarda görev yapan 13 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Demografik Bilgiler

<i>Kod</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>Kıdem Yılı</i>	<i>Yaş</i>	<i>Eğitim Derecesi</i>
Ö1	Erkek	21 ve üzeri	40-49	Lisans
Ö2	Kadın	11-15 Yıl	31-39	Lisans
Ö3	Kadın	11-15 Yıl	31-39	Lisans
Ö4	Kadın	16-20 Yıl	40-49	Lisans
Ö5	Kadın	11-15 Yıl	31-39	Lisans
Ö6	Kadın	6-10 Yıl	40-49	Lisans
Ö7	Erkek	16-20 Yıl	31-39	Lisans
Ö8	Erkek	6-10 Yıl	31-39	Lisans
Ö9	Kadın	21 ve üzeri	50 ve üzeri	Lisans
Ö10	Erkek	11-15 Yıl	31-39	Lisans
Ö11	Erkek	11-15 Yıl	31-39	Lisans
Ö12	Kadın	11-15 Yıl	31-39	Lisans
Ö13	Erkek	21 ve üzeri	40-49	Lisans

Katılımcılar, 'Ö' ile başlayan kodlarla temsil edilmektedir. Tablo 1'de sunulan demografik verilere göre, katılımcıların çoğunluğu kadın olup, ortalama kıdem süreleri 11-20 yıl arasında değişmektedir. Yaş dağılımı incelendiğinde, katılımcıların büyük bir kısmı 31-49 yaş aralığında yer almaktadır. Tüm katılımcılar lisans mezunudur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerini toplamak üzere araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu hazırlanmadan önce, araştırmanın alt problemleri dikkate alınarak kapsamlı bir alanyazın taraması yapılmış ve bu alanda daha önce yapılan çalışmalarda yer alan açık uçlu sorular incelenerek bir soru havuzu oluşturulmuştur. Daha sonra ise incelenen durumu kapsamı beklenen taslak görüşme formu elde edilmiştir. Hazırlanan taslak görüşme formu, nitel araştırma metodolojisine hâkim uzman incelemesine sunulmuş ve görüşme formları, uzman görüşleri doğrultusunda dokuz sorudan sekiz soruya düşürülerek bazı sorular sonda soruya dönüştürülerek ek sorular eklenmiştir. Hazırlanan görüşme formundaki soruların kolay anlaşılır olmasına ve yönlendirici olmamasına özen gösterilmiştir.

Çalışmada veri toplama aşamasına geçilmeden önce İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 12.01.2024 tarih ve 1-21 sayılı kararı ile etik kurul izni ve Gaziantep İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 14.02.2024 tarih ve 96654586 sayılı oluru ile uygulama izni alınmıştır. Gerekli izinler alındıktan sonra görüşmelere geçilmiştir. Görüşmeler her bir katılımcı ile ayrı ayrı olarak yüz yüze görüşme tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, katılımcılara gönüllü onam formu imzalatılarak katılımcının onayı ile başlamış ve her görüşme yaklaşık 20-25 dakika sürmüştür. Görüşmeler katılımcıların izni alınarak ses kaydına alınmış ve bu kayıtlar daha sonra araştırmacılar tarafından yazılı doküman haline getirilmiştir.

Verilerin Analizi

Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi, sosyal bir sorunu daha derinlemesine anlamamıza ve çözüm önerileri geliştirmemize yardımcı olan güçlü bir araçtır. İçerik analizinin temeli, toplanan verilerin ortak temalar altında toplanması, düzenlenmesi ve yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu doğrultuda, araştırmada sınıf öğretmenlerinin görüşleri analiz edilerek birbirleriyle benzerlik gösteren kodlar bir araya getirilmiş ve temalar oluşturulmuştur. Bu şekilde elde edilen veriler anlamlı hale getirilmeye çalışılmıştır. Araştırmada verilerin tamamı elektronik ortamda yazılı metne dönüştürülmüş ve öğretmenlerin cevapları araştırma soruları çerçevesinde analiz edilmiştir.

Geçerlilik ve Güvenilirlik

Nitel araştırmalarda geçerlilik bağlamında iç geçerlilik (inandırıcılık) ve dış geçerlilik (aktarılabirlik); güvenilirlik bağlamında ise iç güvenilirlik (tutarlılık) ile dış güvenilirlik

(doğrulanabilirlik) kavramları kullanılmaktadır (Arslan, 2022). Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formları ile elde edilen veriler kullanılmıştır. Veri toplama araçlarının geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak için bazı çalışmalar yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre, toplanan verilerin ayrıntılı bir şekilde rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması, nitel bir araştırmada geçerliliğin önemli bir ölçütüdür. Çalışmanın iç geçerliğini sağlamak adına, araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu, uygulamadan önce uzman görüşlerine sunulmuştur. Uzmanlardan alınan geri bildirimler doğrultusunda, soruların açıklığı ve uygunluğu yeniden gözden geçirilerek gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Görüşmeler sırasında katılımcıların verdikleri yanıtlar tekrar edilerek doğrulanmış ve yanlış anlaşılan kısımlar hemen düzeltilmiştir.

Dış geçerliği sağlamak için ise araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analizi ve bulguların nasıl düzenlendiği ayrıntılı olarak betimlenmiştir. Ayrıca katılımcıların amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme tekniği kullanılarak belirlenmesi, çalışmanın amacına katkı sağlayacak uygun bireylerden oluşmasını sağlamıştır.

Araştırmanın iç güvenilirliğini artırmak amacıyla katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar yapılarak okuyucuların karşılaştırma yapmalarına olanak sağlanmıştır. Ayrıca araştırmanın iç güvenilirliğini sağlamak için araştırma bulguları araştırmacılar tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve kodlamaların büyük bir bölümünde görüş birliğine varılmıştır. Kodlamalarda ortak olmayan görüşler için araştırmacılar tekrar bir araya gelerek görüş ayrılıkları giderilmiş ortak görüş birliği oluşturulmuştur.

Araştırmanın dış güvenilirliğini artırmak amacıyla ise, veriler sonuç kısmında uygun şekilde tartışılmış ve sonuç ile bulgular bölümleri arasındaki tutarlılık sağlanmıştır. Ayrıca araştırma sırasında toplanan ham veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formları ve ses kayıtları saklanmış, bu sayede teyit incelemesi yapılabilmesi sağlanmıştır.

Bulgular

Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Birinci araştırma sorusu kapsamında öğrencilerin uyum sürecinde sınıf öğretmenlerinin yaşadığı sorunlar hakkında görüşleri incelenmiştir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden hareketle oluşturulan alt temalar ve kodlar Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. Öğrencilerin Uyum Sürecinde Öğretmenlerin Yaşadığı Problemler

<i>Tema</i>	<i>Alt Tema</i>	<i>f</i>
Öğrencilerin uyum sürecinde öğretmenlerin yaşadığı problemler	Okul binası ve altyapı sorunları	5
	Materyal yetersizliği	4
	Adaptasyon sorunu	3
	Hazırbulunuşluk	2
	Öğrencilerle iletişim sorunları	6
	Velilerin çocuğunu okula göndermemesi	6
	Okulun hazırlıksız olması	3

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin uyum sürecinde öğretmenlerin yaşadıkları problemler teması altında okul binası ve alt yapı sorunları, materyal yetersizliği, adaptasyon sorunu, hazırbulunuşluk, öğrencilerle iletişim sorunları, velilerin çocuğunu okula göndermemesi ve okulun hazırlıksız olması olmak üzere yedi alt tema oluşturulmuştur. Öğrencilerle iletişim sorunları (f=6), velilerin çocuğunu okula göndermemesi (f=6), okul binası ve altyapı sorunları (f=5) en çok vurgulanan sorunlardandır. Bunun yanı sıra materyal yetersizliği (f=4), adaptasyon sorunları (f=3), hazırbulunuşluk (f=2), okulun hazırlıksız olması (f=3) diğer sorunlardandır. Bu konular ile ilişkili bazı katılımcı görüşleri aşağıda yer almaktadır:

Ö1: “Öğrenciler böyle içine kapanık, korkak, pek konuşmak istemeyen bir tavır sergilediler. Yani çocuklar etrafa farklı bakıyorlardı, konuşmak istemiyorlardı.”

Ö8: “Velilerle sorun yaşandı. Kişisel sorunlar değil. Yalnız çok uzakta olan konteyner kentlerde yaşayan çocuklar okullara ulaşım konusunda büyük sıkıntılar yaşadılar. Aracı olan getirebildi olmayan getiremedi.”

Ö10: “Okulumuz yıkılmıştı burada üç okul birlikte eğitim-öğretim yapmaya çalışıyorduk. Öyle olunca sınıflarımız çok kalabalık oluyordu bu da çocukların derse adapte olmalarını zorlaştırıyordu.”

Ö13: “Çoğu öğrenciler materyallerini depremde kaybettiler. Bunlarla ilgili geçici bir sıkıntımız oldu.”

Yapılan analizler depremin eğitim sistemine ve öğrencilere olan etkileri açıkça göstermektedir. Deprem sonrası eğitim sürecinde yaşanan sorunlar çeşitli boyutlarda ele alınmıştır. Öğrencilerin ve öğretmenlerin karşılaştığı fiziksel zorluklar, geçici okul yapılarındaki eksiklikler, kalabalık sınıflar, materyal eksikliği ve teknolojik alt yapı yetersizliği gibi faktörler eğitim öğretimi olumsuz etkilemiştir. Ayrıca depremin psikolojik etkileri öğrencilerin derslere odaklanmalarını zorlaştırmıştır. Velilerin çocuklarını okula gönderme konusundaki endişeleri de eğitim sürecini olumsuz etkileyen faktörler arasında yer almaktadır.

İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

İkinci araştırma sorusu kapsamında deprem sonrası okula başladığında öğrencilerin uyum süreçleri hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelenmiştir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden hareketle oluşturulan alt temalar ve kodlar Tablo 3’te sunulmaktadır.

Tablo 3. Deprem Sonrası Öğrencilerin Uyum Süreçleri

<i>Tema</i>	<i>Alt tema</i>	<i>Kod</i>	<i>f</i>
Deprem sonrası öğrencilerin uyum süreçleri	Psikolojik sorunlar	Korku ve endişe	13
		Duygusal değişimler ve şiddet eğilimi	13
		Dışlanma ve yalnızlık	3
		İçe kapanma ve ağlama	3
		Motivasyon eksikliği	3
		Duygusal hassasiyet	2
		İsteksizlik ve öğrenme güçlükleri	10
	Akademik sorunlar	Devamsızlık ve geç kalma	8
		Dikkat ve odaklanma sorunları	8

	Saldırganlık ve disiplinsiz davranışlar	5
Davranışsal sorunlar	Kurallara uymama ve kontrolsüz davranışlar	5
	Sosyal iletişimde zorluklar	5
Toplumsal dayanışma		2

Tablo 3'teki deprem sonrası öğrencilerin uyum süreçlerine ilişkin temada öğretmen görüşlerine öre psikolojik sorunlar, akademik sorunlar ve davranışsal sorunlar alt temaları ortaya çıkmıştır. Psikolojik sorunlarda en çok korku ve endişe (f=13), duygusal değişimler ve şiddet eğilimi (f=13) vurgulanırken, akademik sorunlarda isteksizlik ve öğrenme güçlükleri (f=10), devamsızlık ve geç kalma, dikkat ve odaklanma sorunları (f=8), davranışlar sorunlarda ise saldırganlık ve disiplinsiz davranışlar (f=5), kurallara uymama ve kontrolsüz davranışlar (f=5) en çok vurgulanan kodlardandır. Genel olarak öğretmenlerin karşılaştığı bu zorluklar, öğrencilerin travmatik deneyimlerinden kaynaklanabilir ve eğitim sürecini olumsuz yönde etkilemektedir. Öğrencilerin uyum süreçleri ile ilişkili katılımcı görüşlerinden kesitler aşağıda yer almaktadır:

Ö6: "Bazı öğrencilerimiz ağlıyordu işte içine kapanık olduğu için ağlıyordu..."

Ö7: "Şimdi sevdiklerini, akrabalarını ve sınıftan arkadaşlarını da kaybettiler. Deprem konusu açıldığında sürekli muhtemelen onlar akıllarına geliyor. Suratlarındaki ifadeler değişiyor. Yani mutluluk yerini endişeye ve üzüntüye bırakıyor."

Ö9: "Hırçın ne yaptığını bilmeyen bir grup öğrenci ile uğraştık. Zamanla daha iyi oldu. Arkadaşlarına karşı acımasız öğrenciler de vardı. Kontrolleri zor oldu. "Niye yaptın?" sorusunun cevabını alamadık."

Ö10: "Öğrenciler okula ilk başladıklarında kafaları sürekli başka yerdeydi. Dersi dinliyor gibi görünüp dinlemeyen öğrenciler vardı. Bir öğrencim derste sürekli dışarıyı seyrediyordu. Dikkat dağınıklıkları artmış odaklanma süreleri daha da kısalmıştı."

Ö11: "Yalnız bazı öğrencilerimiz depremden sonra okula geç gelme, devamsızlık davranışı gibi o şekilde davranışlar gösteren öğrencilerimiz oldu."

Her ne kadar deprem sonrası öğrencilerin uyum süreçlerinde çeşitli sorunlar olsa da bazı öğrencilerin çabuk uyum sağlayarak toplumsal dayanışma (f=2) içinde oldukları öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Buna ilişkin örnek şu şekildedir.

Ö2: "Yani ibre garip bir şekilde tersine döndü. En hareketli olan öğrencim bile sakinleşti... Aslında biraz da o kaybetme duygusunu çocuk yaşayınca herhalde daha sıkı sarılmaya başladılar birbirlerine karşı."

Depremin etkisiyle öğrencilerde meydana gelen korku, endişe, motivasyon eksikliği gibi psikolojik sorunların yanı sıra öğrencilerin dikkat sorunu, sınıf içi disiplinsizlik, devamsızlık ve isteksizlik gibi akademik sorunlar yaşadığı görülmektedir. Bununla birlikte, saldırganlık ve disiplinsiz davranışlar, kurallara uymama gibi davranışsal sorunlar da öğretmenlerin sınıf düzenini sağlamakta zorlanmalarına neden olmaktadır. Genel olarak öğretmenlerin karşılaştığı zorluklar, öğrencilerin travmatik deneyimlerinden kaynaklanmaktadır ve eğitim sürecini olumsuz yönde etkilemektedir.

Üçüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Üçüncü araştırma sorusu kapsamında sınıf öğretmenlerinin deprem sonrası öğrencilerin uyum sürecini kolaylaştırmak için yaptıkları etkinlikler hakkında görüşleri incelenmiştir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden hareketle oluşturulan alt temalar Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin Uyum Sürecini Kolaylaştırmak için Yapılan Etkinlikler

<i>Tema</i>	<i>Alt Temalar</i>	<i>f</i>
Öğrencilerin uyum sürecini kolaylaştırmak için yapılan etkinlikler	Oyun temelli eğitim	9
	Sosyal etkinlikler ve gösteriler	9
	Bireysel görüşmeler ve psikolojik destek	7
	Aile iletişimi ve velilere destek	2

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin uyum sürecini kolaylaştırmak için yapılan etkinlikler temasında öğretmenlerin oyun temelli eğitim ($f=9$), sosyal etkinlikler ve gösteriler ($f=9$), bireysel görüşmeler ve psikolojik destek ($f=7$), aile iletişimi ve velilere destek ($f=2$) alt temalarında öğretmenlerin etkinlikler yaptıkları görülmektedir. Bu uygulamalar, öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarını karşılamak, güvenli bir ortam sağlamak ve okulu daha cazip hale getirmek üzerine odaklanmıştır. Öğretmenlerin görüşlerinde belirttikleri uygulamalar, öğrencilerin yaşadıkları travmayı unutmalarına ve normal bir yaşam düzenine dönüşlerine yardımcı olabilir. Öğrencilerin uyum sürecini kolaylaştırıcı etkinliklere yönelik bazı katılımcı görüşleri aşağıda yer almaktadır:

Ö2: "Genelde özellikle 2. ve 3. derslerde pek böyle ders işlemedik. Öğrencilerin okula uyum sağlamaları için onların eğlenme tarzında konuşma, eğlenme, biraz stres atma, biraz korku yenmeleri için gerekli çalışmalar yaptık. Oyunlar oynatıp çeşitli video ve filmler izlettik. Resim ve boyama çalışmaları yaptık."

Ö3: "Uyum sürecini kolaylaştırmak için zaten okulda bir sürü etkinlikler yapıldı. Dışarıdan gelen etkinlik grupları vardı, onlar tarafından yapıldı. Ben açıkçası beden eğitimi derslerinde bu tür etkinliklere de yer verdim."

Ö5: "Daha çok çocuklarla sohbet ettik. Tabii ki ilk etapta şey yaptık, dışarıda oynadık, daha çok sohbet ettim..."

Ö12: "Ailelerle sürekli iletişim halinde olduk. Özellikle okula devamsızlık yapan öğrencilerin velilerini ikna etmeye çalıştık..."

Oyun temelli eğitim, sosyal etkinlikler ve gösteriler, bireysel görüşmeler ve psikolojik destek, aile iletişimi ve velilere destek gibi uygulamalar deprem sonrası okula başlayan öğrencilerin uyum sürecini kolaylaştırmak ve yaşadıkları uyum sorunlarını çözmek için uyguladıkları etkinlikler olarak sınıf öğretmenleri tarafından ifade edilmiştir. Bu tarz uygulamalar, öğrencilerin yaşadıkları travmayı unutmalarına ve normal bir yaşam düzenine dönüşlerine yardımcı olabilir.

Dördüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Dördüncü araştırma sorusu kapsamında doğal afetler sonrası öğrencilerin okula uyum sürecinde sorun yaşanmaması konusunda yapılması gerekenlerle ilgili öğretmenlerin önerileri

incelenmiştir. Öğretmenlerin bu konudaki görüşlerinden hareketle oluşturulan alt temalar Tablo 5'te sunulmaktadır.

Tablo 5. Doğal Afetler Sonrası Öğrencilerin Okula Uyum Sürecinde Sorun Yaşanmaması için Öğretmenlerin Önerileri

<i>Tema</i>	<i>Alt Temalar</i>	<i>f</i>
Doğal afetler sonrası öğrencilerin okula uyum sürecinde sorun yaşanmaması için öğretmenlerin önerileri	Doğal afet eğitimleri	4
	Gerçekçi deprem tatbikatları	4
	Eğlendirici etkinlikler	2
	Güvenli ortamların oluşturulması	2
	Psikososyal destek hizmetleri	2
	Velilerin aktif katılımı	2
	Velileri bilinçlendirme seminerleri	1
	Eğitsel oyunlar ve atölyeler	1
	Sürekli iletişim ve takip	1

Tablo 5'te yer alan doğal afetler sonrası öğrencilerin okula uyum sürecinde sorun yaşanmaması için öğretmen öneriler temasında doğal afet eğitimleri, gerçekçi deprem tatbikatları, eğlendirici etkinlikler, güvenli ortamların oluşturulması, psikososyal destek hizmetleri, velilerin aktif katılımı, velileri bilinçlendirme seminerleri, eğitsel oyunlar ve atölyeler, sürekli iletişim ve takip alt temaları ortaya çıkmaktadır. Okula uyum sürecini kolaylaştırmak için bu eğitimler öğrencilere film ve görsel materyallerle desteklenerek sunulabilir. Ayrıca tatbikatlar daha gerçekçi ve etkili bir şekilde yapılabilir. Öğrencilerin dikkatlerini farklı yönlere çekmek ve onları eğlendirmek için sirk gösterileri, tiyatro oyunları gibi etkinlikler düzenlenebilir. Bu tür etkinlikler, çocukların okula olan olumlu bağlılığını artırabilir. Öğretmenlere göre velilere doğal afetlerle ilgili seminerler düzenlenerek, onların kaygı düzeylerini azaltmak ve bu kaygıların öğrencilere yansımaları engellemek için bilinçlendirme yapılabilir. Öğrencilerin ihtiyaçları düzenli olarak gözden geçirilmeli ve gerektiğinde uygun destekler sağlanmalıdır. Bu konular ile ilgili bazı katılımcı görüşleri aşağıda yer almaktadır:

Ö10: "Afet sonrası çocukların uyumunu kolaylaştırmak için çeşitli etkinlik alanları düzenlenebilir. Bu mahallede olur, okulda olur fark etmez ama çocukları içine alacak onları ortamdaki uzaklaştıracak alanlara ihtiyacımız var. Okullarda tatbikat yaparken sadece deprem anı tatbikatı yapıyoruz. Deprem öncesi, deprem sonrası tatbikatları da yapmalıyız ve tatbikatlar daha gerçekçi olmalı. Mesela en basiti deprem öncesi deprem çantası okulda öğrencilerle birlikte hazırlanabilir. Ayrıca ilkokullarda afet konusu bir kazanım olarak değil de "Afet Bilinci" şeklinde ayrı bir disiplin olarak ele alınıp bir ders olarak okutulabilir. Sadece okulda öğrencilerin bilinçlendirilmesi yetmez velileri de bu konuda bilinçlendirmek, onlara eğitimler vermek gerekir."

Ö12: "Öğrenciler için psikososyal destek birimleri çoğaltılmalı. Özellikle bütün öğretmenlere branşına bakmaksızın kriz yönetimi eğitimleri verilmeli. Ebeveynler uyum sürecinde ya da afet bilinci eğitimlerinde aktif rol oynamalı..."

Ö13: "Sürekli ayda birkaç defa öğrenci velileriyle bir araya gelip en azından okulun rehberlik ve psikolojik danışman öğretmeni aracılığıyla hem korkuları olsun hem uyum süreçleri olsun bunlarla ilgili çalışmalar yapılabilir."

Doğal afet eğitimleri, gerçekçi deprem tatbikatları, eğlendirici etkinlikler, güvenli ortam oluşturulması, psikososyal destek hizmetleri, velilerin aktif katılımı gibi önerileri doğal afet sonrası öğrencilerin okula uyum sürecinde sorun yaşamaması için sınıf öğretmenleri tarafından getirilen önerilerdir. Bu öneriler, doğal afetler sonrası öğrencilerin okula uyum sürecini kolaylaştırmak ve olası problemleri en az düzeye indirmek için etkili bir çerçeve oluşturabilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonuçları, depremin öğrenciler, öğretmenler ve veliler üzerindeki derin etkilerini vurgulamaktadır. Öncelikle yapılan analizler sonucunda öğretmenlerin öğrencilerin uyum sürecinde okul binası ve alt yapı sorunları, materyal yetersizliği, adaptasyon sorunu, hazırbulunuşluk, öğrencilerle iletişim sorunları, velilerin çocuğunu okula göndermemesi, okulun hazırlıksız olması gibi yaşadıkları problemlere ulaşılmıştır. Okul binaları ve altyapı sorunları, deprem sonrası okula uyum sürecindeki en büyük engellerden biri olarak belirlenmiştir. Deprem sonrası yaşanan bina hasarları, prefabrik okullara geçiş ve konteyner yapılar gibi geçici çözümler, öğrencilerin eğitimine ciddi şekilde etki etmiştir. Öğrencilerin bu yeni ortamlara uyum sağlamaları zorlaşmış ve eğitim kalitesi olumsuz etkilenmiştir. Bu sonucu destekler nitelikte bir çalışmaya göre deprem sonrası hasar görmüş veya güvensiz hale gelmiş okul binaları, öğrencilerin güvenliği için ciddi bir risk oluşturabilir. Öğrenciler, bu tür binalarda eğitim alırken veya bu binalara gitmek zorunda kalırken endişe duyabilirler. Bu da öğrencilerin okula uyumunu ve derslere odaklanmalarını olumsuz etkileyebilir (Shaw vd., 2011). Ayrıca deprem sonrası hasar görmüş okul binalarının tamir edilmesi veya yerine yeni binaların yapılması zaman alabilir. Bu süreçte öğrenciler, geçici veya uzak yerlerde eğitim almaları gerekebilir. Bu da öğrencilerin okula uyum sürecini zorlaştırabilir çünkü alıştıkları ortamdan uzaklaşmak zorunda kalabilirler (Vallas, 2014).

Araştırmada öğrencilerle iletişim sorunları da önemli bir konu olarak ortaya çıkmaktadır. Deprem sonrası yaşanan travma ve stres, öğrencilerin içine kapanık bir tavır sergilemelerine neden olmuş ve iletişimde zorluk çekmelerine yol açmıştır. Öğretmenler, öğrencilerle olan iletişimlerinde zorlanmış ve bu durum öğrenme ortamını olumsuz etkilemiştir. Bu sonuç Özel ve Ersoy'un (2023) deprem sonrası öğrencilerde iletişim problemleri yaşandığının tespit edildiği araştırma ile örtüşmektedir. Velilerle ilgili sorunlar da eğitim sürecinde belirgin bir rol oynamaktadır. Deprem sonrası yaşanan korku ve endişe, velilerin çocuklarını okula gönderme konusunda tereddüt etmelerine yol açmıştır. Ayrıca depremin etkilediği bölgelerdeki ulaşım kısıtlamaları, velilerin çocuklarını okula getirme konusunda güçlük yaşamalarına neden olmuştur. Bu sonuç da önceki araştırma bulgularıyla desteklenmektedir. Önceki araştırma sonuçlarına göre depremler genellikle büyük bir korku ve endişe dalgası yaratır ve bu da doğal olarak ebeveynlerin çocuklarının güvenliği konusunda endişelenmelerine neden olur. Bu endişe, çocukların okula gönderilip gönderilmemesi

konusunda tereddüt etmelerine yol açabilir. Ebeveynler, çocuklarını depremin etkilediği bölgedeki okullara göndermenin güvenli olup olmadığı konusunda endişe duyabilirler. Ayrıca, depremin ardından yaşanan stres ve belirsizlikler, ebeveynlerin çocuklarını okula gönderme konusundaki kararlarını etkileyebilir (Aksoy ve Aksoy, 2003; Brock, 2013). Buna ek olarak depremin etkilediği bölgelerdeki ulaşım kısıtlamaları, ebeveynlerin çocuklarını okula getirme konusunda pratik zorluklar yaşamalarına neden olabilir. Yolların hasar görmesi veya kapatılması, toplu taşıma sistemlerinin aksamaları veya ulaşım araçlarının yetersizliği gibi faktörler, ebeveynlerin çocuklarını okula getirme sürecini engelleyebilir. Bu da ebeveynlerin çocuklarının okula düzenli olarak katılımını etkileyebilir (Brock, 2013; Öztürk, 2013; Prakoso vd., 2023). Bu sonuçlar, depremin eğitim sistemine olan etkilerini açıkça göstermektedir.

Araştırma sonuçları, depremin öğrenciler üzerindeki psikolojik, akademik ve davranışsal etkilerini ve bu etkilerin öğrenme süreçlerine olan yansımalarını açıkça ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlara göre deprem sonrası öğrencilerin okula uyumundaki psikolojik sorunlardan korku ve endişe öğretmenler tarafından en çok vurgulanan sorun olarak görülmektedir. Bunun yanı sıra duygusal değişim ve şiddet eğilimi, yalnızlık, içe kapanıklık gibi sorunlar da vurgulanmıştır. Aral'a (2023) göre depremden sonra çocukların gelişim dönemleri farklılık gösterse de çocuklarda deprem sonrası bazı duygusal ve davranışsal problemler gösterebilmektedir. Depremler genellikle çocuklar için güvenliklerini sarsan bir deneyim olabilir. Özellikle evlerinin yıkılması veya hasar görmesi gibi durumlarda, çocuklar güvende olma hislerini kaybedebilirler (Şalcıoğlu ve Başoğlu, 2008). Bu da okula uyumlarını olumsuz etkileyebilir çünkü okul da bir güvenli alan olmadığına dair endişe duyabilirler. Özel ve Ersoy (2023) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada öğrencilerin deprem sonrası yaşadıkları korku nedeniyle okula uyum sağlamada zorlandıkları tespit edilmiştir. Benzer şekilde Demirtaş vd. (2023) de Kahramanmaraş depremi sonrası yaşanan korku ve kaygının okula uyum sürecini etkilediği tespit etmiştir. Bu sonuçlar korku ve endişenin deprem sonrası çocukların okula uyum sürecinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Yaşaroğlu vd. (2025) öğretmenlerle yaptıkları bir çalışmada öğretmenlerin depremden sonra ilk defa sınıfa girdiklerinde korku, tedirginlik, endişe, üzüntü, karamsarlık gibi duyguları yaşadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Öğrenciler kadar öğretmenlerin de deprem sonrası bu duygular içerisinde olduğu görülmektedir. Ancak Norris vd.'nin (2002) araştırması, çocukların afetlerde yetişkinlerden daha fazla etkilendiğini göstermiştir. Karabulut ve Bekler (2019) tarafından yapılan bir çalışmada ise okul çağındaki çocuklar ve ergenlerde, doğal afetlerin etkisi korku, şaşkınlık, güvensizlik, artan duyarlılık ve hassasiyet hali olarak ifade edilmiştir. Bu bulgular, depremin öğrenciler üzerindeki duygusal etkilerinin ciddi ve çeşitli olduğunu göstermektedir. Depremin yarattığı travma, öğrencilerin günlük yaşamlarını olumsuz etkilemiş ve duygusal olarak derin izler bırakmıştır. Araştırmada öğrencilerin motivasyon

eksikliği yaşadığı ve bu durumun derslere odaklanmalarını zorlaştırdığı belirlenmiştir. Deprem sonrası yaşanan stres ve endişe, öğrencilerin isteksizlik ve ilgisizlik hissetmelerine yol açmıştır. Özellikle hareketlilik ve hırçınlık gibi davranışlar, öğrencilerin motivasyon eksikliğini ve dikkat dağınıklığını yansıtmaktadır. Doğal afetlerin psikolojik etkilerinin incelendiği mevcut alanyazın bulgularına göre deprem, öğrencilerin motivasyonunu azaltabilir ve konsantrasyonlarını bozabilir (Mangione vd., 2013). Yaşanan duygusal zorluklar, okula dönüş sürecinde çocukların konsantrasyonunu, dikkatini ve genel ruh hallerini etkileyebilir. Bu da öğrenmeye odaklanmalarını zorlaştırabilir (Bonifacio vd., 2010). Afetlerin öğrencilerin öğrenme motivasyonları üzerindeki etkisinin incelendiği başka bir araştırmaya göre de deprem sonrası, öğrencilerin güven duygusu sarsılabilir. Özellikle evlerinin yıkılması veya hasar görmesi gibi durumlarda, öğrenciler güvenliklerini kaybedebilirler. Bu da motivasyon eksikliğiyle sonuçlanabilir çünkü öğrenciler, gelecekleri hakkında belirsizlik ve endişe duyabilirler (Prakoso vd., 2023). Bu nedenlerden dolayı, deprem sonrası öğrencilerin motivasyon eksikliği yaşamaları ve derslere odaklanmalarının zorlaşması oldukça yaygındır.

Araştırma sonucuna göre öğretmenler akademik olarak da devamsızlık, isteksizlik, dikkat sorunları gibi deprem sonrası öğrencilerin uyum sürecinde karşılaştığı sorunları belirtmişlerdir. Deprem etkisiyle, öğrenciler okula devam etmekte ve derslere odaklanmakta zorlanmışlardır. Bu durum, öğrencilerin yaşadığı travmatik deneyimlerin okul hayatlarına olan olumsuz etkisini yansıtmaktadır. Arslan'ın (2023) araştırmasında da depremden sonra okullarda devamsızlık sorunların arttığı gözlemlenmiştir. Bu sonuç Di Pietro'nun (2018) elde ettiği sonuçlarla da örtüşmektedir. Söz konusu araştırmaya göre deprem, öğrencilerin kendilerini ve çevrelerini güvende hissetmelerini zorlaştırabilir. Bu durum, okula gitme konusunda isteksizlik ve derslere odaklanma zorluğu yaratabilir. Ayrıca deprem nedeniyle okulların kapanması veya eğitimde aksaklıklar olması, öğrencilerin öğrenme süreçlerini kesintiye uğratabilir. Bu durum, derslere odaklanmayı ve öğrenilen bilgileri pekiştirmeyi zorlaştırabilir. Araştırma bulgularına göre dikkat sorunu ve derslere odaklanma güçlüğü de önemli bir uyum sorunudur. Bu bağlamda araştırmada öğrencilerin zihinsel olarak derslere odaklanmakta güçlük çektikleri ve dikkatlerinin dağıldığı öğretmen görüşlerinde belirtilmiştir. Deprem sonrası yaşanan travmanın etkisiyle, öğrencilerin akademik performanslarında gerileme görülmüştür. Norris vd. (2002) tarafından yapılan bir çalışmada öğrencilerin afet sonrasında odaklanmalarında, algılamalarında değişiklikler görülebileceği belirtmişlerdir. Benzer şekilde Özel ve Ersoy (2023) tarafından yapılan araştırmaya göre, deprem gibi bir travma sonrasında çocuklarda konsantrasyon, farkındalık, dikkat, sosyal uyum, hatırlama gücü ve davranış problemleri gibi çeşitli zorluklar yaşanabilmektedir. Sonuç olarak depremin eğitim sürecine olan etkileri ciddi ve çeşitlidir.

Öğrencilerin yaşadığı travmatik deneyimler, sınıf içinde ve dışında çeşitli uyum sorunlarına neden olmuştur.

Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin en sık belirttiği davranışsal sorunlarından biri öğrencilerde gözlemlenen saldırganlık ve disiplinsiz davranışlardır. Deprem yol açtığı korku ve kaygı, öğrencilerin duygusal dengesizliklerine ve hırçınlıklarına neden olmuştur. Öğrencilerin yaşadığı travmatik deneyimler, sınıf içinde disiplin ve uyum sorunlarına yol açmıştır. Mahmoudi-Gharaei vd.'nin (2006) araştırmasına göre deprem gibi doğal afetlerden sonra öğrencilerde en sık görülen psikiyatrik belirtiler depresif, kaygılı, saldırgan ve gerileyici davranışlardır. Benzer şekilde Aydoğdu ve Fofana (2023) da depremin öğrenciler üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmalarında deprem sonrası öğrencilerde saldırgan davranışların arttığı tespit edilmiştir. Özel ve Ersoy (2023) tarafından gerçekleştirilen yakın tarihli bir çalışmada da deprem sonrasında öğrencilerin etkinliklere yeterince odaklanamadıkları ve istekli katılmadıkları belirtilmiştir. Ayrıca kurallara uymama ve kontrolsüz davranışlar da öğrencilerin sergilediği önemli davranışlar arasındadır. Öğretmenler, öğrencilerin sınıf kurallarına uymakta zorlandıklarını ve kontrolsüz davranışlar sergilediklerini ifade etmişlerdir. Doğal afetten etkilenen öğrenciler, yaşadıkları travma nedeniyle derslere odaklanmakta zorlanabilirler. Bu durum, kurallara uyma konusunda dikkatsiz davranmalarına ve kuralları ihlal etmelerine (Spence, 2004), sınıf ve okul kurallarına uyma konusunda isteksizliğe yol açmaktadır (Vallas, 2014).

Davranışsal sorunlardan biri de sosyal iletişimde zorluklardır. Öğretmenler, bazı öğrencilerin sosyal ilişkilerde zorluklar yaşadıklarını ve arkadaşlarıyla iletişim kurmaktan kaçındıklarını belirtmişlerdir. Bu durum, öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmelerini engelleyebilir ve sosyal uyumu olumsuz etkileyebilir. Bu durum, öğrencilerin akademik başarılarını etkileyebilir ve okul disiplinini zorlayabilir. Önceki araştırmalar, doğal afetlerin öğrencilerde sosyal iletişimde zorluklara neden olabileceğini göstermektedir. Okulların kapanması veya taşınma nedeniyle, öğrenciler arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle olan doğrudan etkileşimlerinden mahrum kalabilirler. Öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmek için gerekli olan fırsatlar azalabilir ve öğrencilerin duygusal destek almasını engelleyebilir (Karabulut ve Bekler, 2019; Sezgin ve Yolcu, 2016).

Araştırma sonucunda öğretmenlerin çeşitli yöntemlerle öğrencilere destek sağladığı görülmektedir. Öğretmenler, öğrencilerin uyum sürecini kolaylaştırmak için çeşitli etkinlikler düzenlemişlerdir. Bu etkinliklerin başında "oyun temelli eğitim" ve "sosyal etkinlikler ve gösteriler" gelmektedir. Oyunlar, zekâ oyunları, parkur oyunları gibi etkinlikler öğrencilerin birbirleriyle etkileşimini artırarak sosyal destek ağlarını güçlendirmeye ve stresle başa çıkma becerilerini geliştirmeye yardımcı olmuştur. Öğrenmeyi oyun temelli bir yaklaşımla bütünleştirmek, öğretmen ve öğrencileri okula uyumlu hale getirmenin etkili bir yoludur (Adipat vd., 2021). Bector'a (2013) göre

oyun temelli öğrenmenin çeşitli yetenekleri öğrenme sürecini koordine ederek aynı zamanda öğrencilerin katılımını artırma yeteneğine de sahiptir. Üstelik eğitsel oyunlar oynayan öğrenciler, bu tür oyunları oynamayan öğrencilerle karşılaştırıldığında daha iyi eğitim kazanımları göstermektedir. Uğurlu'ya (2018) göre afet dönemlerinde, çocukların oyun ve diğer okul etkinliklerine katılması, onların süreklilik, değişmezlik ve normallik hissini yeniden kazanmalarına yardımcı olur. Özellikle bu dönemlerde, okul ortamı çocuklar için bir güven ve istikrar kaynağı haline gelir. Öğretmenler sadece çocukları eğiterek bilgi ve beceri kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda onların sağlıklı ve mutlu bir şekilde büyümesine destek olacak bir öğrenme ve gelişme ortamı sunarlar. Kısacası oyun temelli öğrenme, öğrencilerin katılımını, koordinasyonunu ve yaratıcılığını geliştirmeye katkıda bulunur. Ayrıca okul yönetimleri tarafından dışarıdan getirilen etkinlik grupları ve göstericilerle iş birliği yapılarak öğrencilere farklı etkinlikler sunulmuştur. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin okula olan uyumunu artırmış ve travmadan uzaklaşmalarını sağlamıştır. Ayrıca bireysel görüşmeler ve psikolojik destek, öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarını karşılamak ve travma sonrası stresle başa çıkmalarına yardımcı olmak için önemli bir rol oynamıştır. Aile iletişimi ve velilere destek etkinlikleri, öğrencilerin destek sistemlerini genişletmek ve ailelerin de öğrencilerin uyum sürecinde önemli bir rol oynamalarını sağlamak için kullanılmıştır. Alanyazın incelendiğinde öğrencilerin uzun bir ayrılığın ardından kendilerini okula hazır hissetmeleri için grupla psikolojik danışma oturumları, sosyal ve duygusal destek, akademik destek gibi bazı müdahalelere ihtiyaç duyacakları öngörülmüştür (Bulut vd., 2020; Kocabaş vd., 2021). Bu bulgular, deprem sonrası okula başlayan öğrencilerin uyum sürecini kolaylaştırmak için çeşitli etkinliklerin etkili olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonucunda, öğretmenlerin çeşitli alanlarda önlemler önerdiği görülmektedir. Öncelikle "doğal afet eğitimleri" ve "gerçekçi deprem tatbikatları" en sık önerilen unsurlar arasında yer almaktadır. Bu öneriler, öğrencilere doğal afetlere hazırlıklı olma konusunda eğitim verilmesini ve tatbikatların daha gerçekçi bir şekilde yapılmasını vurgulamaktadır. Öğrencilere afet öncesi, sırası ve sonrasında nasıl davranmaları gerektiği konusunda pratik bilgiler verilmesi, onların bu tür durumlarla başa çıkma becerilerini artırabilir. Diğer öneriler arasında "eğlendirici etkinlikler", "güvenli ortamların oluşturulması", "psikososyal destek hizmetleri" ve "velilerin aktif katılımı" bulunmaktadır. Bu öneriler, öğrencilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için önemli bir rol oynar. Eğlendirici etkinlikler, öğrencilerin okula olan olumlu bağlılığını artırabilirken, güvenli ortamların oluşturulması ve psikososyal destek hizmetleri ise öğrencilerin kaygılarını azaltabilir. Velilerin aktif katılımı ise öğrencilerin okula uyum sürecini desteklemek açısından kritiktir. Bunların yanı sıra "velileri bilinçlendirme seminerleri", "eğitsel oyunlar ve atölyeler" ve "sürekli iletişim ve takip" gibi öneriler de bulunmaktadır. Bu sonuçları destekler nitelikte olan Değirmenci ve Yeşilyurt'un (2024) araştırması, öğretmenlerin depremin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak ve

okula uyumu sağlamak için çeşitli yöntemler önermektedir. Bu yöntemler arasında öncelikle, öğrencileri gündemden uzak tutma ve onları deprem konusunda bilgilendirme bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, öğrencilere güven verme ve rehber öğretmenlerden veya uzmanlardan destek almalarını teşvik etme önemlidir. Eğlenceli etkinlikler düzenlemek, örneğin oyunlar, resimler ve müzikle ilgili aktiviteler, öğrencilerin ruhsal durumunu destekleyebilir. Psikososyal eğitim ve etkinliklerin yanı sıra, okul-aile iş birliğinin de önemli olduğu vurgulanmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Araştırma, öğrencilerin uyum sürecinde öğretmenlerin en çok öğretim sürecinde sorun yaşadığı görülmektedir. Bu bağlamda özellikle okul binası ve alt yapı sorunu için böyle doğal afetler sonrası sorun yaşanmaması adına güçlendirme çalışmaları yapılması önerilebilir. Deprem ve diğer doğal afetlere dayanıklı okul binaları inşa etmek, öğrencilerin güvenliğini sağlamak için kritik öneme sahiptir. Bu konuda alınacak önlemler ve iyileştirmeler araştırılmalıdır.
2. Bunun yanı sıra araştırma, teknolojik altyapı eksikliğinin ve materyal yetersizliğinin eğitim sürecini olumsuz etkilediğini göstermektedir. Bu nedenle, doğal afetler sonrası eğitimin sorunsuz ilerlemesi için eğitimin devam ettiği okullarda ivedilikle teknolojik altyapı güçlendirilmesi ve materyal eksikliğinin giderilmesine yönelik hazırlık çalışmaları gerçekleştirilmelidir.
3. Araştırma, deprem sonrası öğrencilerin psikolojik, akademik ve davranışsal sorunlar yaşadığını göstermektedir. Bu bağlamda, okullar ve eğitim kurumları, psikososyal destek programları geliştirerek öğrencilerin travma sonrası uyum süreçlerini desteklemelidir. Öğrencilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin aile ve öğrencilere birlikte psikolojik destekler verilmelidir.
4. Araştırma, deprem sonrası öğrencilerde dikkat eksikliği ve odaklanma sorunlarının fazla olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin dikkat eksikliği ve odaklanma sorunlarını ele almak için özel destek programları geliştirilebilir ve öğretmenlere bu konuda eğitim verilebilir.
5. Araştırma, oyun temelli eğitim ve sosyal etkinliklerin öğrencilerin travma sonrası uyum sürecini desteklediğini göstermektedir. Bu tür etkinliklerin doğal afetler sonrası kullanılmasına ilişkin eğitimsel bilgi kitapçıkları, öğrenmenler, veliler, öğrenciler için bilgilendirici içerikler oluşturulabilir.
6. Öğretmenlerin öğrencilerin okula uyum süreçlerinde sorun yaşamamasına yönelik getirdikleri öneriler dikkatle izlenmelidir. Bu öneriler depremi ve deprem sonrası eğitim

sürecini yaşayan öğretmenlerin görüşleridir. Bu bağlamda bu önerilere ilişkin hazırlıklar gerçekleştirilmelidir.

Kaynaklar

- Adipat, S., Laksana, K., Busayanon, K., Asawasowan, A., & Adipat, B. (2021). Engaging students in the learning process with game-based learning: The fundamental concepts. *International Journal of Technology in Education*, 4(3), 542-552.
- AFAD. (2023). "Kahramanmaraş Pazarcık'ta Meydana Gelen Deprem Hk. Basın Bülteni-2." <https://www.afad.gov.tr/kahramanmaras-pazarcikta-meydana-gelen-deprem-hk-basin-bulteni-2> sayfasından erişilmiştir.
- Aksoy, H. H. & Aksoy, N. (2003). Okullarda krize müdahale planlaması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 36(1), 37-49.
- Aral, N. (2023). Depremi çocuklar üzerindeki etkileri. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 6(11), 93-105.
- Arslan, E. (2022). Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51(1), 395-407.
- Arslan, M. (2023). Okul müdürlerinin 6 Şubat Kahramanmaraş depremi sonrası okullarda karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri. *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 10(97), 1550-1559.
- Atay, D., Karadeniz, Ş., Canbaz, B., Aşıcı, M., & Aslan, Ö. (2023). Adaptation process to school after pandemic in Turkish context. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 14(1), 111-117.
- Aydoğdu, F. & Fofana, A. (2023). Depremi küçük çocuklar üzerindeki etkileri ve müdahale programları. 1st International Conference on Trends in Advanced Research'da sunulmuş bildiri, Mart 2023, Konya. <https://as-proceeding.com/index.php/ictar/article/view/176> sayfasından erişilmiştir.
- Bakırcı, H., Urhan, B., Bülbül, S., & İlhan, R. (2023). Teachers' opinions on students' adaptation to school after the covid-19 pandemic. *International e-Journal of Educational Studies*, 7(13), 107-121.
- Boctor, L. (2013). Active-learning strategies: The use of a game to reinforce learning in nursing education. A case study. *Nurse Education in Practice*, 13(2), 96-100.
- Bonifacio, A. C., Takeuchi, Y., & Shaw, R. (2010). Mainstreaming climate change adaptation and disaster risk reduction through school education: Perspectives and challenges. *Climate Change Adaptation and Disaster Risk Reduction: Issues and Challenges*, 4, 143-169.
- Brock, C. (2013). *Education and natural disasters*. Bloomsbury.
- Brummet, Q. (2014). The effect of school closings on student achievement. *Journal of Public Economics*, 119, 108-124.

- Bulut, G., Çakıcı, Ö., & Yazgan, Y. (2020). Çocuk ve genç ruh sağlığı perspektifinden okula dönüş. <https://www.yankiyazgan.com/wp-content/uploads/2020/08/RUH-SAG%CC%86LIG%CC%86I-PERSPEKTI%CC%87FI%CC%87-I%CC%87LE-OKULA-DO%CC%88NU%CC%88S%CC%A7-RAPORU.GG-EKI%CC%87BI%CC%87.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Chuang, E., Pinchoff, J., & Psaki, S. (2018). *How natural disasters undermine schooling*. Brookings.
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed.). Siyasal.
- Cyprian, E. C. E. & Okafor-Chidinma, A. (2018). Disaster capacity development strategies as coping mechanism for sustainable disaster risk reduction in vulnerable rural areas in Imo state disaster risk reduction in vulnerable rural areas in Imo State-Nigeria. *International Journal of Environmental Studies and Safety Research*, 3(4), 9-13.
- Değerliyurt, Z. (2023). Afetlerin eğitime etkileri ve okullarda afet planlanması. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 18(2), 479-510.
- Değirmenci, S. & Yeşilyurt, M. (2024). Okul öncesi öğretmenlerin çocukların sorun davranışlarına yaklaşımları. *Temel Eğitim*(22), 71-84.
- Demirtaş, Z., Doğru, E., & Kılıç, M. F. (2023). 6 Şubat Kahramanmaraş depremlerinde okul yöneticisi ve öğretmenlerin yaşadığı travmalar. *Eğitim Yansımaları*, 7(2), 51-64.
- Di Pietro, G. (2018). The academic impact of natural disasters: evidence from L'Aquila earthquake. *Education Economics*, 26(1), 62-77.
- Díaz-Ramos, T. (2022). Los estudiantes no retoman clases con prontitud tras 13 las emergencias. Siguen los retrasos en la instalación de cisternas, generadores y 14 salones modulares. <https://periodismoinvestigativo.com/2022/10/educacion-no-logra-la-resiliencia-de-las-16-escuelas/> sayfasından erişilmiştir.
- Duffy, N. (2009). Natural hazards education in Australian schools: How can we make it more effective? *The Australian Journal of Emergency Management*, 24(2), 13-16.
- Engberg, J., Gill, B., Zamarro, G., & Zimmer, R. (2012). Closing schools in a shrinking district: Do student outcomes depend on which schools are closed? *Journal of Urban Economics*, 71(2), 189-203.
- Gündoğdu, O. & Özçep, F. (2003). Yaşanan önemli depremlerin ışığında afet yönetimi problemi ve değerlendirilmesi. *Jeofizik Kurultayı ve Sergisi Bildiri Özetleri Kitabı* içinde (s. 20-24), İzmir.
- Houston, J. B. (2012). Public disaster mental/behavioral health communication: Intervention across disaster phases. *Journal of Emergency Management*, 10(4), 283-292.

- Hussain, E., Kalaycıoğlu, S., Milliner, C. W., & Çakir, Z. (2023). Preconditioning the 2023 Kahramanmaraş (Türkiye) earthquake disaster. *Nature Reviews Earth & Environment*, 4(5), 287-289.
- Johnston, D., Tarrant, R., Tipler, K., Coomer, M., Pedersen, S., & Carside, R. (2011). Preparing schools for future earthquakes in New Zealand: Lessons from an evaluation of a Wellington school exercise. *Australian Journal of Emergency Management*, 26(1), 24-30.
- Karabulut, D. & Bekler, T. (2019). Doğal afetlerin çocuklar ve ergenler üzerindeki etkileri. *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 5(2), 368-376.
- Karasar, N. (2022). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel.
- Kocabaş, C., Kuru, N., Ardaçoç, İ., Kültür, K., Çelik, E., & Karataş, İ. H. (2021). *Covid-19 sonrası eğitim: Değişimde süreklilik için tespitler ve öneriler*. EPAM.
- Ladd, G. W. (1996). Shifting ecologies during the 5 to 7 year period: Predicting children's adjustment during the transition to grade school. A. Sameroff & M. Haith (Ed.) *The five to seven year shift: The age of reason and responsibility* içinde (s. 363-386). University of Chicago.
- Le Brocque, R., De Young, A., Montague, G., Pocock, S., March, S., Triggell, N., ..., & Kenardy, J. (2017). Schools and natural disaster recovery: The unique and vital role that teachers and education professionals play in ensuring the mental health of students following natural disasters. *Journal of Psychologists and Counsellors in Schools*, 27(1), 1-23.
- Mahmoudi-Gharaei, J., Bina, M., Yasami, M. T., Emami, A., & Naderi, F. (2006). Group play therapy effect on Bam earthquake related emotional and behavioral symptoms in preschool children: A before-after trial. *Iranian Journal of Pediatrics*, 16(2), 137-142.
- Mangione, G. R., Capuano, N., Orcioli, F., & Ritrovato, P. (2013). Disaster education: A narrative-based approach to support learning, motivation and students' engagement. *Journal of e-Learning and Knowledge Society*, 9(2), 129-152.
- Marshall, M. N. (1996). Sampling for qualitative research. *Family Practice*, 13(6), 522-526.
- Mavrouli, M., Mavroulis, S., Lekkas, E., & Tsakris, A. (2023). The impact of earthquakes on public health: A narrative review of infectious diseases in the post-disaster period aiming to disaster risk reduction. *Microorganisms*, 11(2), 1-38.
- MEB. (2023). *Deprem bölgesindeki illerde öğrenciler için ikinci dönemde devam koşulu aranmayacak*. <https://www.meb.gov.tr/deprem-bolgesindeki-illerde-ogrenciler-icin-ikinci-donemde-devam-kosulu-aranmayacak/haber/28991/tr> sayfasından erişilmiştir.
- Nalkıran, T. & Karamustafaoğlu, O. (2020). Doğal afetler konusunun okul dışı öğrenme ortamında öğretimi: AFAD gezisi. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 9(2), 91-113.

- Norris, F. H., Friedman, M. J., Watson, P. J., Byrne, C. M., Diaz, E., & Kaniasty, K. (2002). 60,000 disaster victims speak: Part I. An empirical review of the empirical literature, 1981-2001. *Psychiatry*, 65(3), 207-239.
- Özel, Ö. & Ersoy, B. (2023). Depremden etkilenen okul öncesi dönem çocuklarının okula uyum sürecine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*[Özel Sayı], 465-481.
- Özer, M. (2023). Education policy actions by the Ministry of National Education after the earthquake disaster on February 6, 2023 in Türkiye. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 12(2), 219-232.
- Özer, M. & Suna, H. E. (2019). Future of vocational and technical education in Turkey: Solid steps taken after Education Vision 2023. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 10(20), 166-192.
- Özer, M., Suna, H. E., Perc, M., Şensoy, S., & Uygun-İlikhan, S. (2022). Turkey's transition to face-to-face schooling during the COVID-19 pandemic. *Turkish Journal of Medical Sciences*, 52, 529-540.
- Öztürk, M. K. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının deprem deneyimleri üzerine bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 308-319.
- Prakoso, I., Wahyuningsih, D., & Harjunowibowo, D. (2023). Preliminary study of disaster mitigation based learning that focus on student motivation in senior high school prone to volcanic disaster. *AIP Conference Proceedings* içinde (C. 2595, No. 1). AIP.
- Ronan, K. R., Crellin, K., Johnston, D. M., Finnis, K., Paton, D., & Becker, J. (2008). Promoting child and family resilience to disasters: Effects, interventions, and prevention effectiveness. *Children, Youth and Environments*, 18(1), 332-353.
- Satriano, C., Wu, Y. M., Zollo, A., & Kanamori, H. (2011). Earthquake early warning: Concepts, methods and physical grounds. *Soil Dynamics and Earthquake Engineering*, 31(2), 106-118.
- Sezgin, A. A. & Yolcu, T. (2016). Göç ile gelen uluslararası öğrencilerin sosyal uyum ve toplumsal kabul süreci. *Humanitas: International Journal of Social Sciences*, 4(7), 419-438.
- Shaw, R., Takeuchi, Y., Ru-Gwee, Q., & Shiwaku, K. (2011). Disaster education: An introduction. R. Shaw, K. Shiwaku, & Y. Takeuchi (Ed.), *Disaster education* içinde (s. 1-22). Emerald Group.
- Shidiqi, K. A., Di Paolo, A., & Choi-Mendizábal, Á. B. (2022). *Earthquake exposure and schooling: impacts and mechanisms*. AQR-Working Papers, 2022, AQR22/04.
- Spence, R. (2004). Risk and regulation: Can improved government action reduce the impacts of natural disasters? *Building Research & Information*, 32(5), 391-402.
- Şahin, Ş. (2023). *Türkiye’de afet yönetimi ve 2023 hedefleri*. Süleyman Demirel Üniversitesi, Jeofizik Mühendisliği Bölümü, Mühendislik Fakültesi.

- Şalcıoğlu, E. & Başoğlu, M. (2008). Psychological effects of earthquakes in children: Prospects for brief behavioral treatment. *World Journal of Pediatrics*, 4, 165-172.
- Uğurlu, Z. (2018). Suriyeli sığınmacı öğrencilerin okula uyum sorunlarının çözülmesi ve desteklenmesinde öğretmen etkisi. V. Özpolat (Ed.), *Zorunlu göçler ve doğurduğu sosyal travmalar* içinde (s. 178-242). HEGEM.
- Van Wassenhove, L. N. (2006). Humanitarian aid logistics: Supply chain management in high gear. *Journal of the Operational Research Society*, 57(5), 475-489.
- Vallas, P. (2014). *Education in the wake of natural disaster*. Woodrow Wilson International Center for Scholars.
- Yaşaroğlu, C., Sürmeli, S., & Atlı, T. (2025). Deprem bölgesi sınıf öğretmenlerinin deprem sonrası eğitim öğretimi ilgili görüşleri. *Turkish Journal of Educational Studies*, 12(1), 77-101. <https://doi.org/10.33907/turkjes.1602950>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. b.). Seçkin.

Extended Summary

After natural disasters, children may experience school loss due to the destruction of their schools or displacement (Chuang et al., 2018; Nalkıran and Karamustafaoğlu, 2020; Shidiqi et al., 2022). One of the most important effects of school loss on students is the process of school adaptation. This is because the loss of school disrupts the routines of students' educational life and confronts them with the necessity of getting used to a new environment. This can be an extremely challenging process, especially for young children. Engberg et al. (2012) showed in a study that adolescents affected by the 2010 Yushu earthquake had difficulties in adapting to school five years after the event.

On February 6, 2023, following two major earthquakes in Kahramanmaraş, Ministry of National Education (MoNE) took swift action to provide support to earthquake victims and restart education services as soon as possible. MoNE established a crisis desk and partnered with provincial organizations for crisis management. MoNE-affiliated institutions, especially vocational training schools, became the main providers of humanitarian assistance. The necessary assessments and preparations for the rapid resumption of education services were planned and implemented from day one. MoNE played an important role in the disaster management process, going beyond education services with its social and humanitarian contributions (Özer, 2023).

The main purpose of this study is to examine the views of primary school teachers on the adaptation process of students to school after the Kahramanmaraş earthquake that occurred on February 6, 2023. In this direction, the sub-problems of the study were determined as follows:

1. What are the problems faced by teachers in the process of students' adaptation to school when education started after the earthquake?
2. How is the process of students' adaptation to school progressing after the earthquake?
3. What are the activities implemented by teachers to facilitate students' adaptation process after the earthquake?
4. What are the suggestions offered by teachers to prevent problems in students' school adaptation process after natural disasters?

This study is a qualitative research examining the views of primary school teachers on the adaptation process of students to school after the Kahramanmaraş earthquakes. Case study design, one of the qualitative research methods, was used in the study. The participants of the study were determined by criterion sampling technique, which is one of the purposeful sampling methods. This type of sampling allows participants to be selected according to predetermined criteria based on the research question. With this technique, individuals are consciously selected to learn and understand a particular phenomenon (Marshall, 1996). According to the research question, the participants were selected based on the criteria such as working in one of the regions where the earthquake was effective and the school, they were working in could not be used due to the earthquake. In this context, the study group of the research consists of 13 primary school teachers working in primary schools in Islahiye district of Gaziantep province. A semi-structured interview form was prepared by the researchers to collect the data of the study. The interviews with the teachers were audio recorded and converted into written documents and analyzed by content analysis method.

When the theme related to the problems experienced by teachers in the process of adaptation to school is analyzed, the effects of the earthquake on the education system and students are clearly seen. Factors such as physical difficulties faced by students and teachers, deficiencies in temporary school structures and crowded classrooms negatively affected education. Lack of materials and inadequate technological infrastructure also reduced the efficiency of teaching. In addition, the psychological effects of the earthquake made it difficult for students to focus on their studies. Parents' concerns about sending their children to school also negatively affected the education process. Inadequate preparations of the schools opened after the earthquake were also among the problems experienced by teachers in the adaptation process of students to school.

According to the teachers' views, psychological problems such as fear, anxiety, and lack of motivation; academic problems such as attention problems, in-class indiscipline, absenteeism, and reluctance; and behavioral problems such as aggression, nondisciplinary behavior, and disobeying rules were experienced.

Teachers' suggestions for preventing problems in students' adaptation to school after natural disasters provide a comprehensive guide for teachers to prevent problems in students' adaptation to school after natural disasters. According to teachers, students can be given trainings on being prepared for natural disasters. In order to facilitate the school adaptation process, these trainings can be supported by movies and visual materials. In addition, drills can be conducted in a more realistic and effective way. In addition, activities such as circus shows, and theater plays can be organized to attract students' attention in different directions and entertain them. Such activities can increase children's positive attachment to school. In addition, single-storey or prefabricated buildings can be preferred to create safe environments in schools. By making students feel that the school is safe, their anxiety can be reduced. In addition, psychosocial support services can be provided to students to cope with natural disasters. Emotional needs of students can be met through guidance counselors and parents should play an active role to support their children's school adaptation process and reduce potential problems. School administration and parents can come together regularly and cooperate. According to the teachers, seminars on natural disasters can be organized to raise awareness among parents in order to reduce their anxiety levels and prevent the reflection of these anxieties on students. In addition, educational games and workshops can be organized to contribute to the academic development of students and at the same time make the learning process fun, and there should be constant communication and follow-up between school administration, teachers and parents.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 12.01.2024 tarih ve 1-21 sayılı onayı ile yürütülmüştür.